

DOI: [10.32702/2307-2156-2021.10.72](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.10.72)

УДК 351

*Л. Ю. Левченко,
здобувач магістратури за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування,
Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика
ORCID ID: 0000-0002-3168-8632*

*З. В. Гбур,
д. держ. упр., професор,
професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування,
Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика
ORCID ID: 0000-0003-4536-2438*

*С. П. Кошова,
к. держ. упр., доцент кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування
Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика
ORCID ID: 0000-0002-7637-4311*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

L. Levchenko

*Master's degree in Public Administration of the Department of Healthcare Management and Public
Administration, Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine*

Z. Hbur

*Doctor of Sciences in Public Administration,
Professor of the Department of Healthcare Management and Public Administration,
Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine*

S. Koshova

*PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of Healthcare Management
and Public Administration, Shupyk National Healthcare University of Ukraine Kyiv, Ukraine*

ORGANIZATIONAL AND LEGAL BASIS AND INSTITUTIONAL PROVISIONS OF EFFECTIVE REGULATION OF CIVIL PROTECTION OF UKRAINE

Постійне зростання кількості надзвичайних ситуацій різного характеру у світі та в Україні в тому числі, вимагає переосмислення існуючої системи регулювання цивільного захисту країни відповідно до вимог сьогодення та міжнародних стандартів. Метою даного дослідження є оцінка та аналіз організаційно-правового та інституційного забезпечення ефективного державного регулювання системи цивільного захисту населення України та розробка практичних рекомендацій по його удосконаленню. Відповідно до визначеної мети було проведено теоретичний аналіз існуючих наукових досліджень у даній сфері, нормативно-правового забезпечення регулювання цивільного захисту України та його

організаційної структури. В ході дослідження структуровано нормативно-правову базу регулювання цивільного захисту, сформовано структуру Єдиної системи управління цивільним захистом відповідно до чинного законодавства, розроблено інституційну модель державного регулювання цивільного захисту України. Відповідно до проведеного дослідження закордонного досвіду функціонування систем цивільного захисту та передових міжнародних практик визначено складові ефективного державного регулювання системи цивільного захисту відповідно до Сіндайської рамкової програми до яких можна віднести: участь, консенсус, підзвітність, прозорість, чутливість, ефективність, справедливість, інклюзивність та верховенство права. Розроблено практичні рекомендації щодо впровадження принципу підзвітності у функціонування системи цивільного захисту населення, що передбачають інтеграцію положень Сіндайської рамкової програми у загальну національну політику розвитку, удосконалення законодавчого забезпечення, інституційний розвиток, адекватне ресурсне забезпечення, розширення прав і можливостей зацікавлених сторін, регулярний моніторинг, оцінка та аналіз. Проведений комплексний аналіз допоможе визначити пріоритетні напрямки удосконалення системи регулювання цивільного захисту України, необхідні для підготовки ґрунту у формулюванні та впровадженні ефективних стратегій регулювання цивільного захисту України.

The constant increase in the number of emergencies of various kinds in the world and in Ukraine in particular, requires a rethinking of the existing system of civil protection regulation of the country in accordance with current requirements and international standards. The purpose of this study is to assess and analyze the organizational, legal and institutional support for effective state regulation of the civil protection system of the population of Ukraine and the development of practical recommendations for its improvement. In accordance with the defined goal, a theoretical analysis of existing research in this area, regulatory and legal support for the regulation of civil defense of Ukraine and its organizational structure was conducted. In the course of the research the normative-legal base of regulation of civil protection is structured, the structure of the Unified system of management of civil protection is formed according to the current legislation, the institutional model of state regulation of civil protection of Ukraine is developed. In accordance with the study of foreign experience in the functioning of civil protection systems and international best practices identified components of effective state regulation of the civil protection system under the Sindai Framework Program, which include: participation, consensus, accountability, transparency, sensitivity, efficiency, justice, inclusiveness and rule of law . Practical recommendations for the implementation of the principle of accountability in the functioning of the civil protection system have been developed, including the integration of the Sindhai Framework Program into the general national development policy, improvement of legislative support, institutional development, adequate resource provision, empowerment of stakeholders, regular monitoring, evaluation and evaluation. analysis. The conducted comprehensive analysis will help to determine the priority areas for improving the system of regulation of civil protection of Ukraine, necessary to prepare the ground for the formulation and implementation of effective strategies for regulation of civil protection of Ukraine.

Ключові слова: цивільний захист; підзвітність; Сіндайська рамкова програма; національна безпека; надзвичайні ситуації.

Key words: civil protection; accountability; Sindai Framework Program; national security; emergencies.

Постановка проблеми. В умовах постійного зростання кількості надзвичайних ситуацій у світі, вразливість та незахищеність суспільства стає все більш відчутною через величезні втрати економічного, соціального та екологічного характеру. Останніми роками втрати від природних катаклізмів та кліматичних змін завдають значних збитків у світі. До прикладу у 2017 р. в ЄС природні катастрофи та екстремальні погодні

умови спричинили економічні збитки на суму 6,7 млрд. євро та понад 100 млрд. доларів США в усьому світі. Водночас застраховано у цьому ж році було лише 1% ризиків, пов'язаних із природними катаклізмами [19]. В Україні прямі та непрямі економічні збитки, спричинені пожежами, становлять від 3 млрд. грн. до 8 млрд. грн. щорічно [16]. Водночас щорічні економічні збитки в Україні внаслідок лише повеней у Закарпатській області коливаються у діапазоні 150-800 млн. грн. щорічно.

Очевидно, що надзвичайні ситуації (НС) здатні не лише підірвати економіку, а й поставити під загрозу національну та цивільну безпеку країни, викликати соціально-політичну нестабільність та завдати значних матеріальних збитків. Суспільство стає все більш залежним від техносфери. Її руйнування є рівнозначним катастрофі, а безконтрольне та необмежене зростання техносфери неминуче призводить до деградації навколишнього природного середовища. У наслідок надзвичайних ситуацій різного характеру значного негативного впливу зазнає також соціальна сфера, адже матеріальні і фінансові ресурси із цієї сфери частіше за все направляють на ліквідацію наслідків НС, що позначається на рівні життя людей. Під зростаючим тиском НС системи соціального забезпечення та охорони здоров'я починають давати збої і часом просто не справляються зі своїми завданнями. Тому ефективне регулювання цивільного захисту населення є одним з головних завдань держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковим дослідженням у сфері державного регулювання цивільного захисту населення у колах вітчизняних вчених приділено достатньо уваги. Зокрема Засулько С.С. [6] визначено місце та сформульовано роль державного управління у системі забезпечення цивільного захисту в Україні. У праці Кулешова М.М. [9] окреслено базові засади побудови та удосконалення діяльності державної системи цивільного захисту України. Місце цивільного захисту в системі безпеки та державного управління розглядали такі вчені як Харламова Ю.Є. [18] та Єлізаров О.В. [5]. Актуальним питанням для досліджень у сфері цивільного захисту залишається вивчення закордонного досвіду, якому присвячено праці Рогуля А.С. [13] та Стародуба Т. [15].

Невідповідність сучасним викликам стану єдиної державної системи цивільного захисту, сил цивільного захисту та їх технічного оснащення Н. Клименко [7] розглядає як потенційну загрозу національній безпеці. Координацію діяльності у сфері цивільної безпеки та національної безпеки, а також їх концептуальні та організаційно-правові засади розглянуто у працях Ситника Г.П. [14], Власюк О.С. [3], Артем'єва С.Р. та Малькова О.Д. [1].

Розглянуті наукові праці здійснили значний внесок у дослідження особливостей функціонування та регулювання системи цивільного захисту України, однак питання щодо організації взаємодії, підзвітності та координації між органами управління сектору цивільної безпеки розглянуто не достатньо, що і зумовило актуальність даного дослідження.

Метою даного дослідження є оцінка та аналіз організаційно-правового та інституційного забезпечення ефективного державного регулювання системи цивільного захисту населення України та розробка практичних рекомендацій по його удосконаленню відповідно до викликів сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Реформування системи управління цивільного захисту відбувається у складні для країни часи. Загалом система державного управління перебуває у стані реформування з 2016 року, коли розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474 було схвалено Стратегію реформування державного управління України, метою якої було створення більш ефективної системи державного управління [17]. Її реалізація відбувалася до 2021 року, а 21 липня 2021 року було прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України «Деякі питання реформування державного управління України», яким схвалено Стратегію реформування державного управління України на 2022–2025 роки та затверджено план заходів з її реалізації [17]. Основною метою даної стратегії є розбудова спроможної сервісної та цифрової держави, яка забезпечує захист інтересів громадян на основі європейських стандартів та досвіду.

До основних очікуваних результатів реформи віднесено забезпечення надання послуг високої якості та формування зручних адміністративних процедур для громадян і бізнесу; формування системи професійної та політично нейтральної публічної служби, орієнтованої на захист інтересів громадян; розбудова ефективних і підзвітних громадянам державних інституцій, які формують державну політику та успішно її реалізують для сталого розвитку держави. Нова Стратегія є продовженням попереднього етапу впровадження реформи державного управління та базується на результатах оцінки стану державного управління України, проведеної експертами Програми підтримки вдосконалення врядування та менеджменту (SIGMA). Модернізація системи регулювання цивільного захисту населення також повинна відбуватись в рамках та відповідно до вимог зазначеної стратегії реформування державного управління [17].

На додачу до військової агресії Російської Федерації, реформи децентралізації та системи державного управління загалом, економічного спаду, пандемією COVID-19 ще більше поглибила проблеми ефективного регулювання цивільного захисту України. Однак, не зважаючи на всі негативні наслідки пандемії, як масштабної надзвичайної ситуації медико-біологічного характеру, вона мала і певний позитивний вплив, що стосується усвідомлення реальної спроможності багатьох систем, що знаходяться у сфері державного управління, важливості їх розвитку та модернізації у відповідності до міжнародних стандартів у сфері запобігання виникненню НС та реагування на них. На прикладі реагування на надзвичайну ситуацію, що викликана пандемією COVID-19, особливого значення набувають пріоритети та завдання, які декларує Сендайська рамкова програма зменшення ризиків надзвичайних ситуацій (СРП) [2].

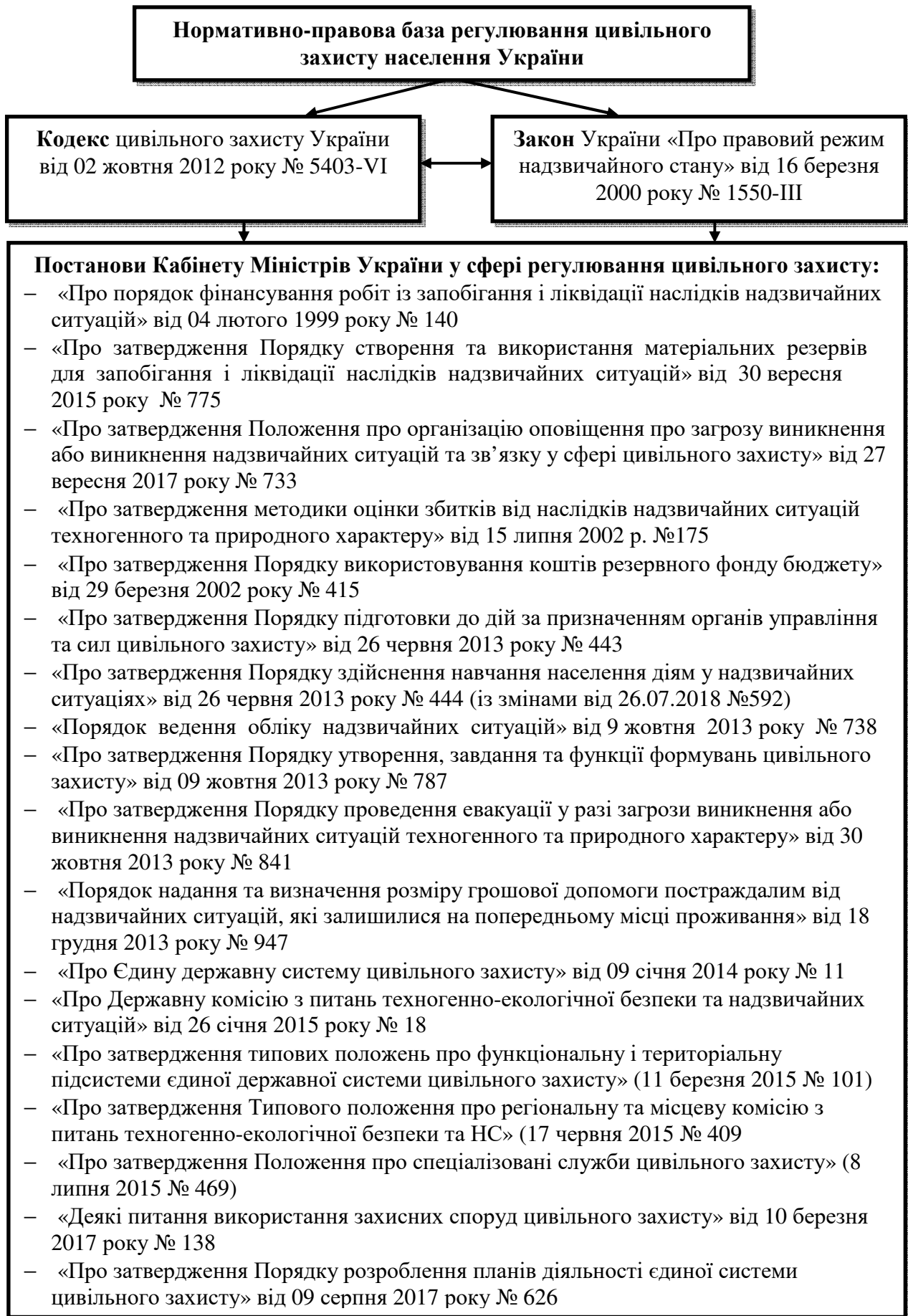
У рамках СРП на 2015-2030 роки [20] сформовано глобальний курс зі зменшення ризиків виникнення надзвичайних ситуацій. В ході переговорного процесу було задекларовано необхідність розробки практичних рекомендацій для підтримки впровадження, забезпечення участі та відповідальності за дії всіх зацікавлених сторін, а також посилення підзвітності у регулюванні цивільного захисту населення на національних рівнях.

Подальше реформування системи державного управління цивільного захисту населення вимагає відповідного системного удосконалення нормативно-правової бази державного регулювання у сфері цивільного захисту та ефективного управління єдиною державною системою цивільного захисту (ЄДСЦЗ), що потребує проведення ретельного аналізу та оцінки нормативно-правового забезпечення у сфері цивільного захисту населення. На рис. 1. систематизовано нормативно-правові акти у сфері регулювання цивільного захисту населення.

Система цивільного захисту населення України, як складова частина загальної системи оборони країни, формувалася упродовж трьох десятиріч, що супроводжувалось розробкою відповідної нормативно-правової бази. Різноманітність політики у різні часи призвела до нашарування повноважень та виникнення численних законодавчих розбіжностей у правових документах у сфері цивільного захисту. З метою усунення цих розбіжностей та неточностей було розроблено та прийнято Кодекс цивільного захисту України як єдиний систематизований законодавчий акт.

Відповідно до ст. 7 Кодексу Цивільного захисту України, цивільний захист здійснюється за такими основними принципами [8]:

- 1) гарантування та забезпечення державою конституційних прав громадян на захист життя, здоров'я та власності;
- 2) комплексного підходу до вирішення завдань цивільного захисту;
- 3) пріоритетності завдань, спрямованих на рятування життя та збереження здоров'я громадян;
- 4) максимально можливого, економічно обґрунтованого зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій;
- 5) централізації управління, єдиноначальності, підпорядкованості, статутної дисципліни Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, аварійно-рятувальних служб;
- 6) гласності, прозорості, вільного отримання та поширення публічної інформації про стан цивільного захисту, крім обмежень, встановлених законом;
- 7) добровільності - у разі залучення громадян до здійснення заходів цивільного захисту, пов'язаних з ризиком для їхнього життя і здоров'я;
- 8) відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за дотримання вимог законодавства з питань цивільного захисту;
- 9) виправданого ризику та відповідальності керівників сил цивільного захисту за забезпечення безпеки під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт [8].

Рис. 1. Нормативно-правова база регулювання цивільного захисту населення України*

*Джерело: узагальнено автором

До сфери ефективного регулювання цивільного захисту можна віднести п.5 та 6. Однак серед переліку основних управлінських принципів нами не було виявлено принципу підзвітності, як основного принципу СРП

та одного з пріоритетних напрямків удосконалення системи державного управління. Наша стаття зосереджує основну увагу на підзвітності як на відправній точці для забезпечення ефективного регулювання цивільного захисту населення. Однак підзвітність не слід розглядати виокремлено від інших складових, адже ці аспекти ефективного управління доповнюють і часто підсилюють один одного. Іншими словами, підзвітність може бути встановлена та посилена лише у всеосяжному контексті ефективного регулювання.

Проблеми ефективного регулювання широко обговорюється у науковій закордонній літературі. Загалом вони стосуються процесу прийняття та виконання рішень урядами та іншими державними чи приватними корпоративними утвореннями. До важливих характеристик ефективного регулювання цивільного захисту населення, які широко використовуються у літературі відносять участь, консенсус, підзвітність, прозорість, чутливість, ефективність, справедливість, інклюзивність та верховенство права (Рис. 2).

Рис. 2. Складові ефективного державного регулювання ЦЗ відповідно до Сіндайської рамкової програми
Джерело: сформовано автором на основі [20]

Ці аспекти ефективного регулювання є ключовими факторами, які можуть багато в чому визначати ступінь забезпечення ЦЗ як на національному, так і на глобальному рівні.

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України, для реалізації державної політики у цій сфері було створено Єдину державну систему цивільного захисту. Нормативно-правовою основою функціонування Єдиної системи цивільного захисту України є два базові документи: Кодекс цивільного захисту України (КЦЗУ), прийнятий у 2013 році, та Положення про єдину державну систему цивільного захисту, затверджене у 2014 році. На основі зазначених документів сформовано структуру Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ) в Україні (Рис. 3.) та прийнято цілу низку нормативних документів з регулювання її функціонування. У положенні про єдину державну систему цивільного захисту, зокрема, закріплено норми щодо управління системою цивільного захисту, режиму її функціонування, планування діяльності, моніторингу, реагування на надзвичайні ситуації та взаємодії органів управління та сил цивільного захисту.

З представленої на рис. 3 структури видно, що функціональні підсистеми ЄДСЦЗ охоплюють усі головні напрямки державного управління. Загалом на сьогоднішній день функціонує 22 функціональних підсистеми, що є складовими елементами системи цивільного захисту майже в усіх сферах суспільного життя. Територіальні підсистеми ЄДСЦЗ створюються з метою здійснення заходів щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період у відповідному регіоні [11].

В умовах впровадження реформи децентралізації важливо розглянути інституційні особливості формування системи органів управління цивільним захистом населення. Відповідно до чинного законодавства у складі єдиної державної системи цивільного захисту функціонують постійно діючі органи управління цивільного захисту, координаційні органи, сили цивільного захисту функціональних і територіальних підсистем [11]. Інституційну модель державного регулювання цивільного захисту населення України структуровану відповідно до державного, регіонального, місцевого та об'єктового рівнів наведено на рис. 4.

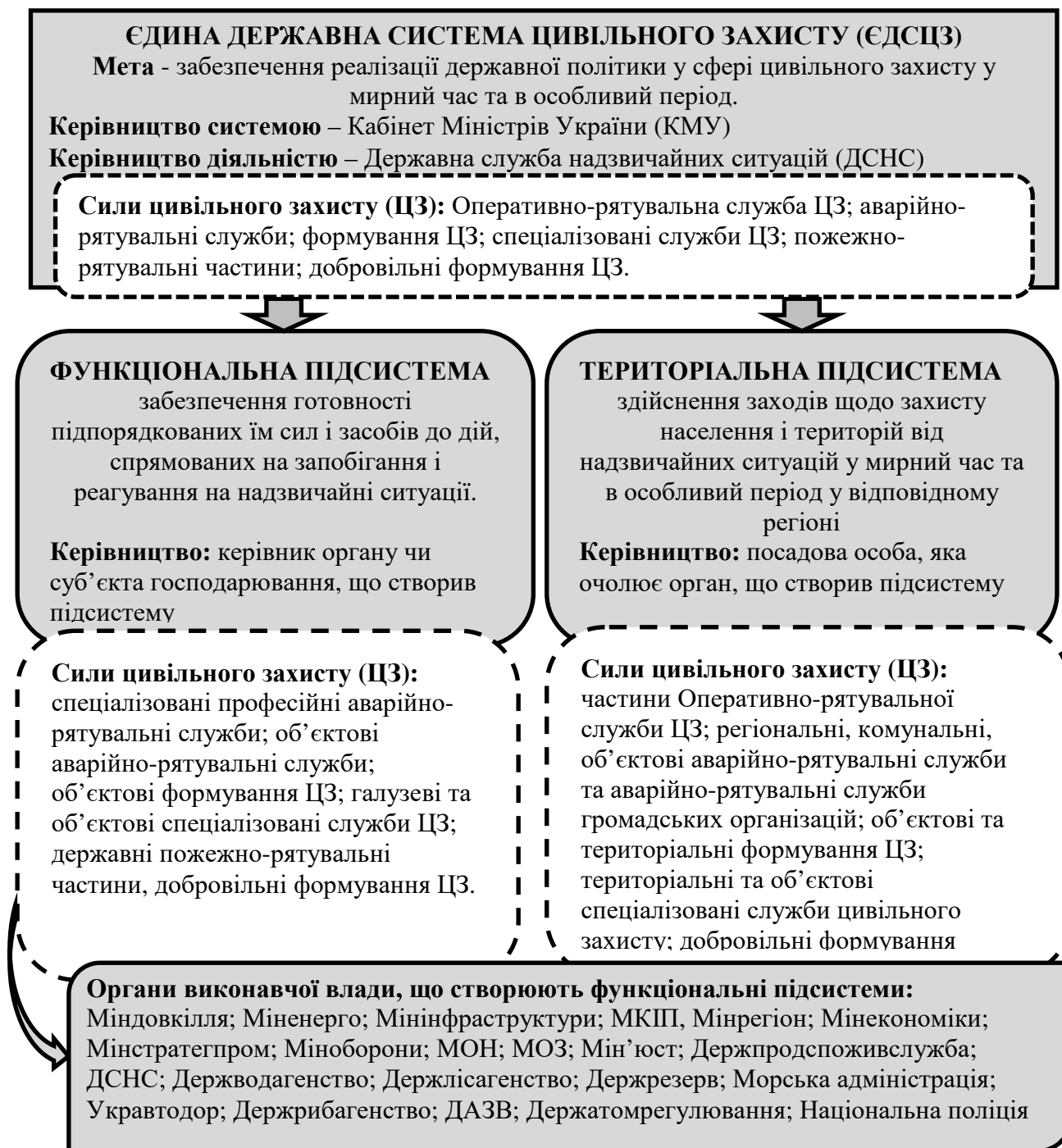

Рис. 3. Структура Єдиної державної системи управління цивільним захистом населення України*
Джерело: сформовано автором на основі [11]

Окремої уваги потребує той факт, що відповідно до положень КЦЗУ та Положення про єдину державну систему цивільного захисту на сьогоднішній день найнижчою ланкою територіальної підсистеми цивільного захисту є добровільні формування ЦЗ.

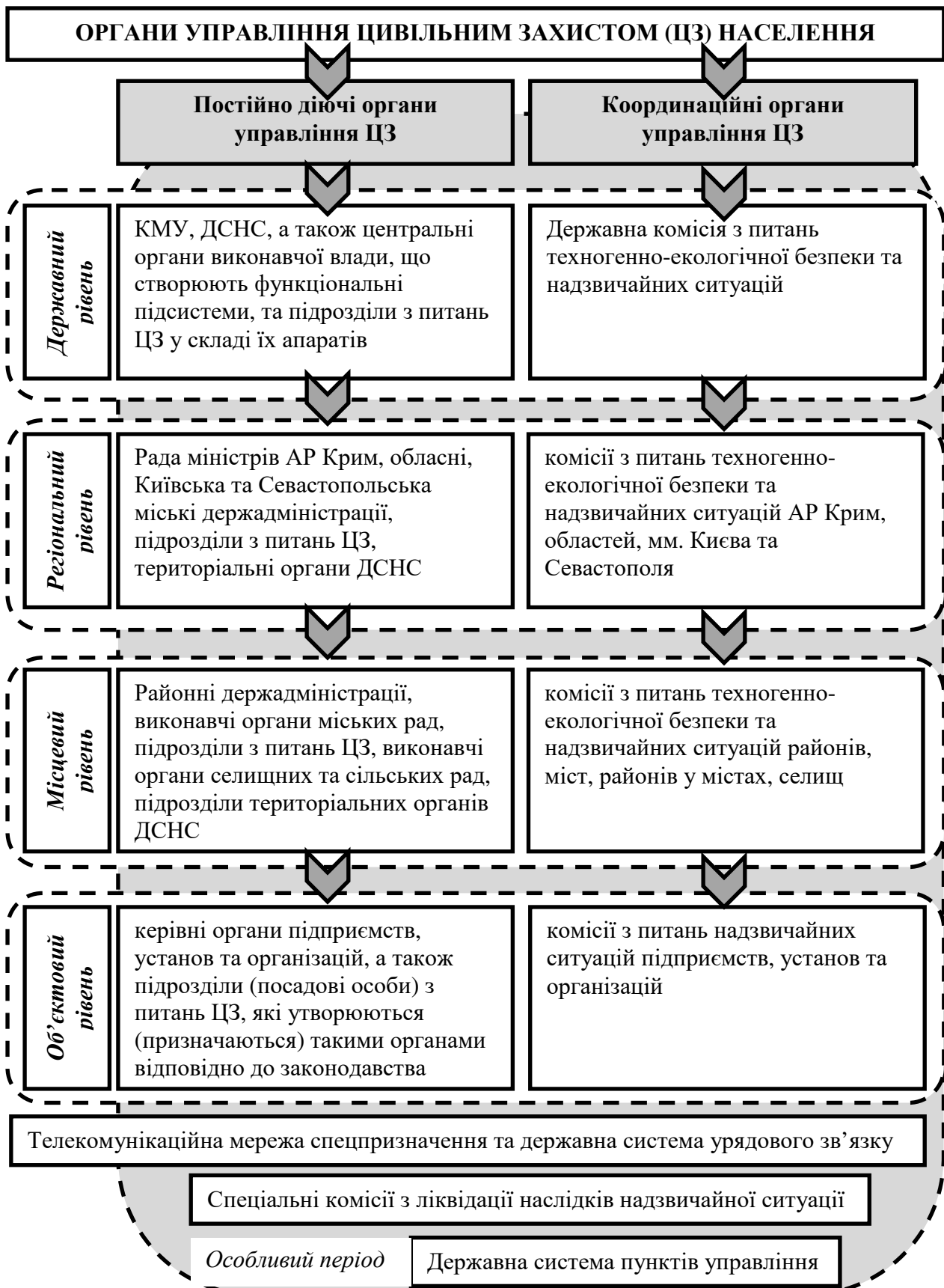

Рис. 4. Інституційна модель державного регулювання цивільного захисту населення України*
Джерело: сформовано автором на основі [11]

Такі добровільні формування утворюються на рівні сільських та селищних рад, однак з урахуванням очікуваних результатів реформи децентралізації у вигляді формування окремих об'єднаних територіальних громад (ОТГ), необхідно внести відповідні корективи і у нормативні документи і у структуру ЄДСЦЗ. З огляду

на те, що сільські та селищні ради, увійшовши до складу відповідних ОТГ, перестануть існувати у вигляді територіальних одиниць, необхідно унормувати ці поняття в усіх нормативних документах.

Для забезпечення належного функціонування цієї ланки системи ЦЗ необхідно здійснити низку кроків, у тому числі організаційно-правових, зокрема [10]:

- здійснити розмежування функцій та повноважень між відомчою, місцевою та добровільною пожежною охороною;
- здійснити нормативне закріплення функцій та повноважень та порядку взаємодії між ДСНС та добровільними пожежними формуваннями, що створюються на рівні ОТГ;
- забезпечити збалансований перерозподіл матеріально-технічних ресурсів;
- здійснити проведення аналізу та регулювання питань методичного забезпечення новостворених формувань (формування нормативної бази тощо, навчання особового складу тощо).

Іншим важливим питанням у сфері цивільного захисту є її тісний зв'язок із сектором національної безпеки України, що регламентується у положеннях законодавства України щодо національної безпеки та ЦЗ. У п. 47 р. III Стратегії національної безпеки України [12] зазначено, що Україна запровадить національну систему стійкості для забезпечення високого рівня готовності суспільства і держави до реагування на широкий спектр загроз, що передбачатиме, зокрема, дієву координацію та чітку взаємодію органів сектору безпеки та оборони, інших державних органів, територіальних громад, бізнесу, громадянського суспільства і населення у запобіганні й реагуванні на загрози та подоланні наслідків НС, поширення необхідних знань і навичок у цій сфері. Однак у нормативно-правових документах, що регламентують діяльність органів управління у сфері ЦЗ, питання щодо координації дій між органами управління сектору безпеки та оборони не унормовано.

Зважаючи на широке коло зацікавлених сторін та інституцій, залучених до забезпечення цивільного захисту населення, поточний стан організаційно-правового забезпечення регулювання цивільного захисту населення потребує удосконалення у сфері підзвітності та координування дій між ланками різних рівнів.

Відповідно до СРП підзвітність є невід'ємною частиною ефективного регулювання ЦЗ. Ті, на кого покладається відповідальність за вирішення різних аспектів управління, несуть відповідальність за свої дії та бездіяльність для зниження рівня ризику у НС. Поняття підзвітності має два аспекти: юридичний та соціальний.

З юридичної точки зору, підзвітність означає юридичне зобов'язання посадових осіб виконувати певні чітко визначені обов'язки чи функції. У разі нехтування посадовими особами своїми зобов'язаннями та невиконання покладених на них обов'язків з будь-якої причини, вони можуть бути притягнені до відповідальності за свої дії чи бездіяльність.

Із соціальної точки зору, здатність організацій громадянського суспільства або груп громадян діяти у якості стримуючого фактора у процесі регулювання ЦЗ залежить від прийнятої моделі управління. Для забезпечення підзвітності громадянське суспільство має приймати участь у процесах прийняття рішень, а також у моніторингу та оцінці державних програм.

Для широкого впровадження принципу підзвітності у систему регулювання ЦЗ на державному рівні необхідно здійснити низку заходів на рівні державної політики країни:

1. Інтеграція положень СРП у загальну національну політику розвитку.
2. Законодавче забезпечення: крім державної політики, для визначення юридичних перешкод впровадження положень СРБ може знадобитися комплексний огляд чинного законодавства у відповідних сферах.
3. Інституційний розвиток: враховуючи посилення регуляторної та координаційної ролі держави в управлінні системою ЦЗ, розвиток відповідної інституційної інфраструктури є критично важливим кроком у забезпеченні належного координування діяльності між інституціями та відповідальності перед громадськістю.
4. Адекватне ресурсне забезпечення: мобілізація людських, технічних та фінансових ресурсів. Уникнення дублювання функцій та сприяння розподілу ресурсів між інституціями може бути ефективним способом подолання деяких ресурсних обмежень.
5. Розширення прав і можливостей зацікавлених сторін. Необхідно підкреслити важливість внеску наукової спільноти за рахунок ініціювання проведення міждисциплінарних досліджень одночасно із залученням зацікавлених сторін на різних рівнях, таких як уряд, неурядові організації, науковці, громадськість та інші посадові особи місцевого рівня.
6. Регулярний моніторинг, оцінка та аналіз. Зазначені процеси слід розглядати в контексті загального безперервного процесу вдосконалення. Важливим є також закріплення відповідальності за моніторинг та оцінку за національним органом з наданням необхідних ресурсів та повноважень.

Висновки. Оновлення існуючої організаційно-правової структури регулювання цивільного захисту населення відповідно до викликів сьогодення потенційно передбачає необхідність комплексного аналізу існуючого рівня організаційного розвитку та державної політики, законів, правил та нормативних актів, проведеного у даному дослідженні. Пропорційно, це також вимагає перегляду існуючих пріоритетів у бюджетних асигнуваннях та поточного рівня знань, освітньої практики та обізнаності серед різних верств населення. Такий комплексний підхід допоможе визначити пріоритетні напрямки удосконалення системи регулювання цивільного захисту України, необхідні для підготовки ґрунту у формулюванні та впровадженні ефективних стратегій регулювання цивільного захисту України, які можуть стати предметом для подальших досліджень.

Література.

1. Артем'єв С.Р., Малько О.Д. Цивільний захист як чинник системи забезпечення національної безпеки. *Наука і правоохорона*. 2018. № 2 (40). С.42-49.
2. Бондаренко А. Аналітичний звіт: «Стан чинного законодавства України, що регулює питання цивільного захисту, в контексті пріоритетів Сендайської Рамкової Програми зменшення ризиків надзвичайних ситуацій». Київ, 2020. 56 с.
3. Власюк О.С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: вибрані наукові праці / НІСД. Київ, 2016. 528 с.
4. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 № 474р. Київ: Верховна Рада України, 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742016%D1%80#Text> (дата звернення: 13.09.2021).
5. Єлізаров О.В. Місце цивільного захисту в системі безпеки та державного управління. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2018. № 1 (8). С. 399-405.
6. Засуцько С.С. Місце та роль державного управління у системі забезпечення цивільного захисту в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2011. № 3. С. 101-111.
7. Клименко Н.Г. Роль цивільного захисту у забезпеченні національної безпеки України в сучасних умовах. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президенті України*. 2015. № 2. С. 165-177.
8. Кодекс цивільного захисту України: Кодекс України від 02.10.2012 року № № 5403-VI. Верховна рада України, Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 13.09.2021).
9. Кулешов М.М. Щодо побудови та удосконалення діяльності державної системи цивільного захисту України. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2018. № 1(8). С. 433-440.
10. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 року № 57. Офіційний вісник України, 2015 р. 21с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 13.09.2021).
11. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту: Постанова КМУ від 9 січня 2014 р. № 11. Верховна рада України, Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.09.2021).
12. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України": Указ Президента України 14.09.2020 № 392/2020. Верховна рада України, Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 13.09.2021).
13. Рогуля А. Європейський досвід функціонування системи цивільного захисту населення у забезпеченні національної безпеки. *Ефективність державного управління*. 2015. № 45. С. 130-138.
14. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підручник / НАДУ. Київ, 2011. 730 с.
15. Стародуб Т. Реформування системи національної безпеки: досвід Нової Зеландії, можливості для України. *Політичний менеджмент*. 2012. № 1-2. С. 186-199.
16. Український науково-дослідний інститут цивільного захисту. Аналітичний огляд стану техногенної та природної безпеки в Україні за 2018 рік. Київ. URL: https://www.dsns.gov.ua/files/prognoz/report/2018/AO_2018.pdf. (дата звернення 13.09.2021)
17. Урядовий портал. Уряд затвердив стратегію реформування державного управління в Україні до 2025 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zatverddiv-strategiyu-reformuvannya-derzhavnogo-upravlinnya-ukrayini-do-2025-roku> (дата звернення: 13.09.2021).
18. Харламова Ю.Є. Державна безпека у сфері цивільного захисту населення. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2018. № 1(8). С. 445-451.
19. European Environment Agency. Economic losses from climate-related extremes in Europe. URL: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/direct-losses-from-weather-disasters-3/assessment-2> (Last accessed: 13.09.2021)
20. UNISDR. Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030. URL: <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>. (Last accessed: 13.09.2021).

References.

1. Artemiev, S.R. and Malko, O.D. (2018), "Civil protection as a factor of the support of the system of the protection of national security", *Наука і правоохорона*, vol. 2, no. 40, pp. 42-49.
2. Bondarenko A. (2020), Analytychnyj zvit: «Stan chynnoho zakonodavstva Ukrainy, scho rehuliuie pytannia tsyvil'noho zakhystu, v konteksti priorytetiv Sendaj's'koi Ramkovoї Prohramy zmeshennia ryzykiv nadzvychajnykh sytuatsij» [Analytical report: "The state of current legislation of Ukraine governing civil protection, in the context of the priorities of the Sendai Framework Program for Reducing the Risks of Emergencies"], Kyiv, Ukraine.
3. Vlasiuk, O.S. (2016), *Natsional'na bezpeka Ukrainy: evoliutsiia problem vnutrishn'oi polityky* [National Security of Ukraine: Evolution of Domestic Policy Problems], NISS, Kyiv, Ukraine.

4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2016), Resolution “Some issues of public administration reform in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742016%D1%80#Text> (Accessed 09 September 2021).
5. Yelizarov, O.V. (2018), “The place of civil protection in the system of security and public administration”, *Bulletin of National University of Civil Defense of Ukraine. State Management series*, vol. 1, no. (8), pp. 399-405.
6. Zasunko, S.S. (2011), “The place and role of public administration in the system of civil protection in Ukraine”, *Naukovyj visnyk Lvivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Serii: Yurydychna*, vol. 3, pp. 101-111.
7. Klymenko, N.H. (2015), “The role of civil protection in ensuring the national security of Ukraine in modern conditions”, *Collection of scientific works of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*, vol. 2, pp. 165-177.
8. Verkhovna Rada of Ukraine (2012), “Code of Civil Protection of Ukraine” available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (Accessed: 13 September 2021).
9. Kulieshov, M.M. (2018), “Regarding the construction and improvement of the state system of civil protection of Ukraine”, *Bulletin of National University of Civil Defense of Ukraine. State Management series*, vol. 1, no. (8), pp. 433-440.
10. Verkhovna Rada of Ukraine (2015), “Law on Voluntary Association of Territorial Communities” available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (Accessed 13 September 2021).
11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Resolution “On approval of the Regulation on the unified state system of civil protection”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF#Text> (Accessed 13 September 2021).
12. President of Ukraine (2020), Decree “On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of September 14, 2020 "On the National Security Strategy of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (Accessed 13 September 2021).
13. Rohulia, A. (2015), “European experience in the functioning of the civil protection system in ensuring national security”, *Efficiency of public administration*, vol. 45, pp. 130-138.
14. Sytnyk, H.P. (2011), *Derzhavne upravlinnia u sferi natsional'noi bezpeky (kontseptual'ni ta orhanizatsijno-pravovi zasady)* [Public administration in the field of national security (conceptual and organizational and legal principles)], NADU, Kyiv, Ukraine.
15. Starodub, T. (2012), “Reforming the national security system: the experience of New Zealand, opportunities for Ukraine”, *Political management*, vol. 1-2, pp. 186-199.
16. Ukrainian Research Institute of Civil Defense. (2018), “Analytical review of the state of technogenic and natural security in Ukraine in 2018”, available at: https://www.dsns.gov.ua/files/prognoz/report/2018/AO_2018.pdf. (Accessed: 13.09.2021)
17. Government portal (2021), “The Government has approved the Strategy for Public Administration Reform of Ukraine until 2025”, available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-zatverdiv-strategiyu-reformuvannya-derzhavnogo-upravlinnya-ukrayini-do-2025-roku> (Accessed 13 September 2021).
18. Kharlamova, Yu.Ye. (2018), “State security in the sphere of civil protection”, *Bulletin of National University of Civil Defense of Ukraine. State Management series*, no. 1, vol. (8), pp. 445-451.
19. European Environment Agency (2020), “Economic losses from climate-related extremes in Europe”, available at: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/direct-losses-from-weather-disasters-3/assessment-2> (Accessed: 13.09.2021)
20. UNISDR (2015), Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030”, available at: <https://www.undrr.org/publication/sendai-framework-disaster-risk-reduction-2015-2030>. (Accessed: 13 September 2021).

Стаття надійшла до редакції 17.10.2021 р.